

TAKVİM

Temsilcilikler

ANKARA: ORHAN TOKATLI:

Tel 119 14 00 (7 hatı) Teleks 42 349

İZMİR: NURETTİN TEKİNDOR:

Tel 19 10 20 (3 hatı) Teleks 52 326

ADANA: MUZAFFER BAL:

Tel 14 38 40/41 Teleks 62 762

GÜNEYDOĞU ANADOLU:

ERTUĞRUL PİRİNÇÇİOĞLU:

Diyarbakır, Tel: 18 141 Teleks 72 074

DOĞU ANADOLU: TURAN DURDAĞ:

Erzurum, Tel: 15 191 Fax: 15 296

KARADENİZ İSMAİL BAŞARAN:

SAMSUN, Tel: 118 175 Teleks 82 003

ORTA ANADOLU: ŞEMSETTİN ÇETİNSÖZ

Kayseri, Tel: 12 65 00 - 11 78 52, Fax: 11 79 95

AKERSON
GÜÇLÜ
AKTAR
GÜNER
EREN

7 TEMMUZ 1991 PAZAR						
Vakit	Güneş	Öğle	İkinci	Akşam	1991	1993
Vasatı	5.32	13.14	17.13	20.45	22.34	3.34
Hicri 1412 Zilhicce 24 Rumi 1407 Haziran 24						
BUGÜNKÜ HAVA DURUMU						
Adana	30°	a b			Paris	31° y
Ankara	27°	p b			Londra	24° y
Diyarbakır	35°	a b			Frankfurt	32° y
Erzurum	28°	ağ y			Roma	28° p b
İstanbul	24°	p b			Atina	28° b
İzmir	28°	a b			Amsterdam	28° y
Samsun	28°	ağ y				

OLAYLAR ve İNSANLAR

Basın tarihinden...
Renkli sayfalar

HASAN PULUR

GEÇENLERDE basın tarihiyle ilgili bir konuyu araştırıyorduk, kitapları açıp çevirdikçe, nelere rastladık nelere; bazılarını daha önce okuduğumuz için hatırladık, bazıları ise belleğimizden uçup gitmiş...

Sayfaları çevirirken birden aklıma za geldi, basın tarihimizin bu çok ilginç ve rengârenk tablolarından birkaçını yazsak, pazar günü için herhalde ilginç yazı olur, dedik...

HIFZI TOPUZ, Padişah Abdülhamit'in dönemini anlatırken şöyle demiş:

"Yerli basını susturmak ve gazeteleri satın almak için çeşitli formüller uygulanmıştır." (1)

Bunların başında gazetelere ve gazetecilere çeşitli kaynaklardan ödenekler sağlamış gelmiş...

Zaten aziz ve muteber üstatlar da bu paraları almak için yalvar yakar olurlarmış ya!

Servetifünun kurucusu Ahmet İhsan, anılarında hükümetten gördüğü yardımları hiç çekinmeden açıklar ve şöyle demiş:

"Aldanmıyorsam, Babiali kararıyla, bir nezaret bütçesinden yardım gören ilk gazete Servetifünun'dur. Diğerleri Hazine-i Hassa'dan ve Ceb-i Hümayun'dan (Radîşahın cebi) hilmaye olunurdu. Halbuki birkaç sene sonra bütün gazetelere maaş bağlanmıştı."

Bu arada padişahın başka şeyler isteyenler de varmış: Mesela "Tarık" gazetesi sahibi Filip Efendi, İstanbul'da mezbaha kurmak için imtiyaz isterken, "Levant Herald" gazetesinin sahibi Edgar Vitaker de saraydan para koparmak için şantaj yapmış, sefalet içinde olduğunu belirterek yardım istemiş ve "Akal halde Osmanlı ülkesinde 35 yıl içinde topladığı bilgileri başka ülkelerde yayınlamam gerekecektir" diye yazmış...

Saray, hem İstanbul'da yabancı dille yayınlanan gazetecilere, hem de Paris'te yayınlanan gazetelere yüklüce paralar ödemiş...

BİR de "Basiretçi Ali Efendi" var ki; Allah Allah!

Rahmetli Tarık Zafer Tunaya, onun "İstanbul'da elli yıllık önemli olaylar" adlı anı kitabına yazdığı önsözde, "Basiretçi Ali Efendi, Alman-Fransız 1870 Savaşı'ndan kazançlı çıkan tek Osmanlı sayılabilir" der...

"Ne alakası var?" diyeceksiniz, "Almanlarla Fransızlar savaşacak, bir Osmanlı nasıl kâr edecek?"

"Basiret" gazetesi, o savaşta Almanları tutup, yayın yapınca, sahibi Ali Efendi, Prens Bismarck tarafından Berlin'e davet edilir, Prens özellikle Ali Efendi'nin fıkralarını, köşe yazılarını çok beğenmiştir, yol masrafı olarak 10 bin franklık bir çek göndermiştir.

Ali Efendi, Almanya'da yer içer,

ağırlanır, dönerken de kapalı bir zarf alır, tren hareket eder etmez, zarfı açar...

Ali Efendi, anılarında bu sahneyi şöyle anlatır:

"İçinden her biri yüz lira olarak on tane banknot çıktı, oh ne âlâ diyerek cüzdanıma yerleştirdim."

Afiyet olsun!

Dahası var, Basiretçi Ali Efendi'nin elinde prensin bir mektubu vardır, bu mektubu bir fabrikatöre verince ne olur bilir misiniz?

Koskoca bir matbaa, basımevi, makinesiyle, hurufatıyla "Basiretçi Ali Efendi"nin olur, prensin hediyesidir...

Rahmetli Tunaya, onun için "Bu savaştan kârlı çıkan tek Osmanlı" derken, haksız değilmiş, demek... (2)

Odevirde bir de "Arıfaki" varmış, asıl adı "Arif"miş ama, Rumca'yı çok iyi bildiğinden "Arıfaki" derlermiş...

Münir Süleyman Çapanoğlu onu şöyle anlatır:

"Arıfaki aslında ne gazeteciydi, ne memurdu, ne bir şey. Adeta bir serseri-ydi. Mesleği mesleksizlik, düşüncesi çıkarıydı. Dalma pusuda bekler, aldatıp ağına düşürdüklerini kendine esir, iş-terse kahreder ve yok ederdi. İndinde mukaddesat, din, milliyet, insaniyet, ırz, namus, vatan, aile birer müphem nokta idi, âlemde mukaddes bildiği tek şey para idi. Ekser teşebbüslerinde muvaffak dahi olsa da eline geçirdiği paraları kumarda telef ettiğinden müddeti ömründe refah ve rahat, huzur görmemişler."

Münir Süleyman Çapanoğlu, "Basın Tarihimizde Parazitler" (3) adlı kitabında bunlardan bazılarını şöyle anlatır:

"İyi giyinirler, temiz gezerler, lüks yerlerde otururlardı. Sigaranın en pahalısını içerler, kravatın en zarifini takarlar, kunduralarını en meşhur kunduracılarla ısmarlarlardı. Kostümlerini İngiliz kumaşından kestirirler ve ün salmış terzilere diktirirlerdi."

Hele içlerinde bir "Baba Tahir" varmış ki, anlatılmadan, geçilemez ama, yerimiz bitti, o da başka bir sefere...

YAA, işte böyle...

Bizim şu meslekte de, meş-ger neler varmış, neler!

Bilirsiniz, biz, pazar günleri çoğunlukla "Kissadan Hisseler" başlığı altında bir şeyler yazarız; ama bu hafta böyle oldu...

Eğer uygun görürseniz, yakıştırsanız, bu yazdıklarımızı da yine "Kissadan Hisseler" başlığı altında yorumlayın...

Takdir, aziz okuyucunuzdur.

(1) 100 Soruda Türk Basın Tarihi/Hıfzı Topuz-Gerçek Yayınevi-1973

(2) Sander Yayınları Cep Dizisi-1976

(3) Gazeteciler Cemiyeti Yayınları-1967

